

УДК 811.161.2'373.46:378.147

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ У МЕЖАХ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКЕ ФАХОВЕ МОВЛЕННЯ»

Ластовець Н. О.

e-mail: nataliia.lastovets@nure.ua

Харківський національний університет радіоелектроніки,
кафедра українознавства
м. Харків, Україна

The study of professional Ukrainian language requires precise terminology usage. The course "Ukrainian Professional Language" introduces students to industry-specific vocabulary, academic writing, and professional communication standards. Effective learning strategies, such as comparative analysis, contextual application, and interdisciplinary approaches, enhance comprehension. Clear and structured explanations of terminology foster students' linguistic competence, ensuring their ability to communicate effectively in academic and professional settings.

Фахова мова як система професійного спілкування, що визначає якість комунікації в науці, освіті, медицині, техніці, є надзвичайно важливою для спеціалістів різних галузей знань. У межах дисципліни «Українське фахове мовлення» термінологія відіграє основну роль, бо вона є як засобом передачі знань та формування наукового світогляду, так і професійного самовираження.

Попри важливість фахової термінології, її вживання часто ускладнене низкою чинників: іншомовними запозиченнями, варіативністю тлумачень та помилковим використанням.

Труднощів у вживанні термінології є декілька. Одним з головних наразі стали надмірні запозичення з інших мов, тобто використання іноземної термінології там, де вже є вживані українські відповідники та кальок з інших мов, які часто є некоректно адаптованими в українську мову («*дедлайн*» замість «*кінцевий термін*», «*апрув*» замість «*схвалення*»).

Ще однією проблемою є багатозначність: одне слово може мати різні значення в різних галузях («*параметр*» в математиці – змінна величина, в мовознавстві – характеристика явища). На заваді розумінню та правильному вживанню термінів стають помилки у відмінюванні та наголосах («*менеджер проекту*» замість «*менеджер проєктів*», «*маркетингОвий*» замість «*мАркетинговий*»). Також серед труднощів варто виділити невідповідність стилістичному рівню, особливо це стосується фахових текстів. Наприклад, використання фрази «*тестік на знання*» серед одногрупників чи однокурсників під час обговорення є нормальним, але як для викладача, так і для фахівця необхідно використовувати словосполучення «*тестове завдання*».

Для того, щоб студенти змогли краще запам'яти які терміни і в якій ситуації варто вживати, необхідно застосовувати комбінований підхід до їх вивчення, який поєднує порівняльний аналіз, контекстне вживання, візуальні схеми та інтерактивні методики. Розглянемо ці методи більш детально. Почнемо з порівняльного аналізу, який включає співставлення українських термінів та їх іноземних аналогів для кращого розуміння контексту. Ефективним у цьому випадку буде використання різноманітних словників та енциклопедій, а враховуючи комбінований формат навчання вони мають бути як роздрукованими, так і електронними. Корисними є завдання розраховані на самостійний пошук відповідних термінів у мережі та їх пояснення своїми словами. Для цього можуть бути використані різні ресурси, серед можливих – україномовний розділ Вікіпедії, статтю з якого можна буде легко вивантажити в pdf та працювати з нею і під час відключення електроенергії.

Контекстне вживання буде корисним у випадку проведення інтерактивних занять із використанням фахових документів, коли студенти поділені на групи. Ключових питань має бути не більше 5 і одне з них саме на розуміння термінології. Також контекстне вживання можна використовувати і для асинхронного навчання, коли завдання передбачає створення текстів з використання термінології в різних стилях (для повторення чи закріплення матеріалу).

Використання візуальних схем не повинно обмежуватися графіками та діаграмами, а наочна сторінка зі словника має бути читабельною та зрозумілою. Для кращої ефективності цей метод можна поєднати з порівняльним аналізом.

Втім, паралельно з використанням комбінацій методик важливо пояснювати про інтегративний характер термінів, показувати їхній зв'язок з іншими дисциплінами, їхню історію та розвиток.

Отже, правильне володіння термінологією є ознакою професіоналізму фахівця. Використання некоректних термінів може призвести до непорозумінь, а в деяких випадках – до серйозних помилок (наприклад, у медицині чи юриспруденції). Саме тому дисципліна «Українське фахове мовлення» має не лише формувати мовну компетентність, а й сприяти розвитку критичного мислення щодо вживання професійної лексики.

Список використаних джерел

1. Гриценко Т. Б. Українська фахова мова: структура і функції. Київ, 2020. 312 с.
2. Конспект лекцій із дисципліни «Українське фахове мовлення» для студентів денної та заочної форм навчання всіх спеціальностей / упорядники: Явтушенко В.М., Сергієва А.В. Харків, 2020. 136 с.
3. Кузьміна Л.В., Гарбар М.А. Українське фахове мовлення: посібник-практикум. Харків, 2019. 300 с.